

Piaci körúton

Komámasszony, hogy a sok jó?...

A csirke, a kacsa, a Nem tudom megállni az krumpli, mennyiért adia a retek csomóit, mit kér egy kiló fokhagymáért. S mire tartja a zöldséggyökereket, a sárgarépat; hány tojás jön ki egy húszasból és egyáltalán, hogyan jövekk ki a pénzből — vagy a sodromból?

Mindennapos kérdés, akár kimondva, akár pénzzárolgatásunk közepette, amikor elhatározzuk, kimegyünk a legszegedibb kereskedelmi centrumba, a zimankósabb időben is forgalmas Marx téri piacra. Ha nem lenne, nemcsak az árumennyiséggel — egy színnel is szegényebb lenne a város.

Gyenes Klámán felvétele

Almavásár a Marx téren

ELMENTÜNK

fóliát és műtrágyát venni

Pontosabban bekukkantottunk több boltba, Szegeden is, a város környékén is. Ebben a hiánygazdálkodásos világban nem is tűnt túl rossznak a helyzetek. Mindent egy helyen persze most sem lehet kapni, de ha többfelé jár az ember, össze lehet szedni a termeléshez szükséges dolgokat. A pillanatnyi helyzet egyébként is csalóka, talán nem is a legaktuálisabb fóliáról és műtrágyáról kérdezősködni. Ami a kérdést mégis idősebbé teszi: a vihar által megrongált fóliasátrakhoz pótlást ígért a Tiszai Vegyi Kombinát, s információink szerint ezt az ígértét tartja is. Február 13-án, tehát még a vihar idején érkezett Szegedre 15 tonna fólia, 16-án 16 tonna, 18-án 45 tonna, 20-ára pedig nagy tételt, 60 tonnát várnak, amelyből 15-öt a megyei AGROKER fog ideszállítani. A készleten lévő fóliát kiszállították a boltokba, aki tehát gyorsan akart pótlást, s kereste, az találhatta is a fóliát. Más kérdés persze, hogy néhol a pótlás — bárha elérhető volt is a boltban, nem sokat segített. Ahol ugyanis letakarta a hó a primőröket, vagy megfagytak, ott vizsgáltság nélkül kár keletkezett, mire egyáltalán hozzájutottak a pótláshoz.

Műtrágyából viszont kevesebb van az igényelt mennyiségénél. Bár az utóbbi hetekben nagyobb szállítmányok érkeztek a megyébe, s jelenleg is lehet kapni, várható, hogy márciusra, áprilisra újból visszatér a hiány. A nitrogénműtrágya-igények 40 százalékát ugyanakkor nem 34 százalékos ammóniumnitráttal (pétisóban) igazolták vissza a szállítók, hanem 46 százalékos karbamidműtrágyában. Ez inkább alaptrágyázásra való, hosszabb idő alatt fejti ki a hatását. A 34 százalékos péti-

sót viszont fejtrágyázásra is kiválóan lehet használni, ezután tehát erre lenne inkább szükség. Az is gondot okoz, hogy a szovjet importból származó karbamidműtrágya 70 százaléka ömlesztve érkezik az országba, szállítása sem egyszerű. A műtrágyák választékhiánya egyébként országos probléma, a MÉM koordinált a kérdés körében, és fölülről lefelé a forgalmazóktól a felhasználókig elosztották, ki mennyit kaphat a keretből.

Csongrád megyében az is nehezítette a helyzetet, hogy tavaly, a negyedik negyedében ezerkétszáz tonnával kevesebb 34 százalékos ammóniumnitrát érkezett. A nagyüzemek némiképp előnyben vannak — legálábbis azok, amelyek rendelkeznek megfelelő forgóalappal, tavalyi kora ősszel még bevásárolhattak. Emellett az is szólt, hogy 1984. január 1-től mintegy 20 százalékkal emelkedett a növényvédőszer ára.

Káliumműtrágyával nincs gond, a foszfórtrágya körül még nem egészen tiszta a kép, de valószínű, hogy nagyobb hiány nem lesz belőle. Más kérdés, hogy ezek a prognózisok a megye egészére, s nem egy-egy helységi helyi ellátására vonatkoznak. Az áfészek az AGROKER-től és a TSZKER-től tudják a megyében beszerezni a műtrágyát, részben a boltvezetők rámenőségén, szemfülességén múlik, hová mennyi jut belőle. Dolgozik már néhány magánkereskedő, szerződéses műtrágya-árúsító is. Náluk az átlagnál jobb az ellátás, igaz, hogy ők folyton ott várják az árut a nagykereskedőnél, a fuvarról is maguk gondoskodnak, más megyékbe is elkalandoznak, rugalmasságuk a titka a jobb kínálatuknak.

Tanács István

pótolni a leírt alacsonyabb árakat, hogy higgye el a bácsi, valóban az az igaz, amit az újságban közölnek. Tessék már valamit tenni, hogy ne kerüljek tévedésbe, hiszen a bevásárlást, lakásra cipelést csak emberbaráti szívességből teszem, és vád érheti igazmondásomat."

Ezért aztán bevásárlószatyor helyett noteszt csaptam a hónom alá, és elmentem felderíteni, mi igaz a tévedéseinkből?

Torma Károly, a piacközpontról gazdasági vezetője az árközlésben éppen érdekelt statisztikus. *Kövágó Tündét* adja segítségemre (tőle kaptuk a tegnapi árakat), s elindultunk árszemlére.

Nézzük, mit írtunk — átlagosan —, s mi a valóság? Elő csirke pária különként 42-44 forint. Az egyik helyen 42-ért adták, a másikon 43-ba került, volt 44-es is, a piactisztítók tegnap 42-ért értékelte szerint négy vizsgált vásárlásból a négy pár csirke 15 kilót nyomott, 650 forintba került, s ennek az átlagára 43,33, így jelentették nekünk a 42-44 forintot. Ami ebből fontos — nem akarom számáradattal terhelni az olvasót — az átlagárhoz igazodás. A tól-ig árközlés végül is azokra az árakra vonatkozik, amelyek a legnagyobb mennyiségben vásárolható áruknál érvényesek.

A csirke inkább a jó példa, hiszen kis eltéréssel, úgyszólván „leszámolható” a kínált ár. Tarkább volt viszont a kép — a szabadár — zöldségféléknél. Itt derül ki igazán: a tól-ig ár felső értéke a szélsőségeket figyelmen kívül hagyva, Mai (vagyis tegnap kapott) árjelentésünkben például a fokhagyma kilója 35-40 forintos árban szerepel, azonban több standon árulták 45-50-55 forintért is. A Zöldértéknél meg 60 forintba került.

Aki vette, rosszul járt. Nem olvasott újságot. Egy sarokkal arrébb olcsóbbat is kapott volna.

I. Zs.

Ön például mit kockáztat?

(a rúzsi Népzsabadság Tsz elnöke)
életkora: 49 év
Iskolai végzettsége: Agrártudományi Egyetem
Beosztásai: pályakezdetkor a kiskundorozsmai gépállomás brigádvezetője, később a forráskúti Haladás Tsz főmezőgazdája, a rúzsi Népzsabadság Tsz elnöke (az egyesülés előtt), a Csongrád megyei TESZÖV titkára, negyedik éve ismét a rúzsi termelőszövetkezet elnöke.

Ábrahám Vince

Abrahám Vince kétszer lett elnök Rúzsan. Amikor leköszönt a téesz szövetség titkárságáról azt mondta: senki nem kényszerítette a nyugodt irodából, a zajosabbba. Primás nélküli zenekarban, a maga bajával alig bíró szövetkezetben kapott karmesteri pálcát. És biztatást, ha normális mederbe terelődnek a dolgok, az állam se lesz hálátlan. Vagyona megmentőjének — a feltételek betartásával — külföldi pénzt is ígért. Úgy egyezkedtek, addig nem fizet az állam, míg a lerongyolódott Napsugár Tsz teljesen össze nem szedi magát. Időközben megtalálták a legjobbnak vélt megoldást. Miután mutatkoztak az erőrekapás jelei, egyesült két téesz, és a falu lényegében egy nagy szövetkezetté alakult.

A képzeletbeli nagykönyv szerint a szövetkezetek felelős megbízottai nyugodtak lehetnek. Két évtized alatt kialakultak a visszajelzők. A téesz fórumok véleményükkel igazolhatják az elképzelések helyességét.

Hogyan vélekedik a gyűlésekről a mindennapok csatáiban részt vállaló elnök?

— Korábban parázsló viták voltak. Az emberek szívük szerint mondták el véleményüket. Sokszor kellemetlenül, mondhatni a közönségre egészségtelenül is, de hallatták szavukat. Elteltek az évek, és minden lecsillapodott. Túlsgosan is nyugodtak a kedélyek, szinte hangtalanul zajlottak a kisgyűlések.

Bizonyára a jó gazdálkodás teszi, hiszen a tönk szélén álló gazdaság látványos lépésekkel lábalt ki a bajból...

— Az emberek akkor se éltek rosszul, amikor gyengélkedett a téesz, sőt jobban ment soruk, mint most. Kevesebb munkával keresték a forintot.

Elképzelhető, hogy a nyakunkra zúduló ármódosítások miatt megértőbbek lettek a téesztagok és nem nyilvánítanak véleményt, ha nem muszáj...

— Keressük az okát, hogy mi okozza ezt az aggasztó nemtörődömséget. Évente százánál több vezetői elképzelést hozunk nyilvánosságra, a szinte mindegyik akadálytalanul végigszalad a soron. Ez is okozhat akkora kárt, mintha megkérdőjeleznék a szörszállítókat...

Abban maradunk: ha a vezető nem kap valós visszajelzéseket döntéseinek hatásáról, könnyen úgy érezheti magát, mint a pilóta, akinek a gépben bedöglötték a műszerek...

(Adalékok a rúzsi emberek hallgatásához: mióta egyesült a Népzsabadság és a Napsugár Tsz, 32 ezer forintról 40 ezerre emelkedett az évi biztos keresetük. Helyben piacolatnak, a téesz mindenkor vevő az otthoni portékára. Épültek új műhelyek, varrodát alakítottak és ahogy mondan szokták: megtömték munkával az építőket. S adalékok a téesz erősödéséhez: kivágták a rosszul termő almafákat, nagyobb krumpliföldet hagytak jócskán megadtak az adósságból, tavaly nem kértek kölcsön egy fillért se, s megteremtették a feltételeket a biztonságos gazdálkodáshoz, olyannyira, hogy most már kockáztatni is mernek...)

Tavaly nagy szerencsénk volt, amellyel, hogy sikerült jó partnereket találni a piacoláshoz. Jól elment a barack, szép pénzt hozott a paradicsom. Most belevágunk egy nagyra ígérkező üzletbe. Gyógyszergyárral szövetkezünk, s acidum unikumot szállítunk a külföldi megrendelőknek. Ezt az anyagot mesterségesen állítják elő, igen drágán. Él Szegeden egy vegyész mérnök, aki több éve házal a találmányával, amellyel lényegében az acidum unikumot elő lehet fogni a trükkök ürülékéből. Az ötletet fölkarolta még a pesti AGROGENT-iroda, meg a Chinoin gyógyszergyár is. Most már készülnek a ter-

vek, s júniusban 2 mázsát próbaképp le is gyártunk, hogy látszon, az lesz-e belőle, amire gondoltunk.

— Jelentkeztek már tevéők?

— A nyugatnémetek teleleztek, mutatták a gyógyszergyárban. Az osztrákok pedig zacskót küldtek a virágföldnek, amely ennek a mellékterméknek a mellékterméke.

— Mire alapozva vágtak bele a vállalkozásba?

— Kínálkozott az alkalom. Itt a rengeteg csirke, csak az almazsonon kell változtatnunk. A derítőaknak elkészíthetők, a szivattyúk megvehetőek. A többi rajtunk múlik.

— Az építkezéshez kiadja a pénzt?

— Exportbővítő munkára kérünk hitelt, de ennek alapfeltétele, hogy nekünk is legyen rávalónk.

(... Aki gyakorta dönt, tudja, hogy a helyes információk nélkülözhetetlenek. Más szóval: muszáj eligazodni a világban. Ehhez a külső és belső tájékozódás ad támaszt. Abrahám Vince újbóli elnöksége idején határozottan állítja: a helyes arányt illik mindenkor betartani. Hiába él valaki a tagjai tenyerén, ha a téezsen kívüli, zajló világról nincs tudomása. De az olyan vezető is falsza vezényli a zenekart, aki csak a kívülálló hangjára fülrel...)

Íme, a rúzsi arány a szikár, öszes ember szavaival:

— A külső információ lényegesebb. A piacot szinte naprakészen követjük, a törvényeket betartjuk, és nem vesszük bele a szabályozók sűrűjébe. Csak a legfontosabb szálakat tapintjuk ki, amelyeket lényegesen tartunk a mi gazdaságunkra. A szerződések kötésekor például nem szoktunk kicsinyesnek lenni. Ugyis a megvalósulásukkor állapotok a döntőek. Lehet a legaprókésebb a megegyezés, ha az átadaskor semmit se tartunk be. Nálunk különben jó kétharmada az információk kívülről származik, de ehhez lennie kell olyan belső apparátusnak, amely önállóan dönt kis és nagy ügyekben. Nem azért mondom, de a legtöbb kolléga akkor téved, amikor azt hiszi, a jó külső kapcsolatok helyettesíthetik a belsőt. Mivel a dolgok még a legjobban összeszokott kollektívánál sem mennek maguktól a vezető jó ha ismeri a téezset. Tartsa kezét a pulzusán, s érezze lüktetését.

— Rákérdezhetek...

— Nálunk — kölcsönös egyeztetés után — lebontottuk ágazatokra a költségeket és a bért is. Mindenki ismeri a saját területét. Ha valami mégis közébejön, mint például most... zárszámadás idején ugrott ki, nem vettük észre év elején, hogy rossz normákat adott a minisztérium a kavicszállításra. Ha a felelősök időben szólunk, és nem automatikusan számolnak, akkor több forint marad a tagok zsebében, és az elnök se használ zajosabb hangot a megszokottnál...

— Visszatérve az induláshoz: nagyot kockáztatt, mikor a neves-rangos állásból újra elnöki posztot vállalt?

— Utólag úgy látszik — szinte semmit!

A látszat néha csalóka! Négy éve a téezsnek majdnem 30 millió forint rendezlen adóssága volt, most meg már 10 millió forintot adtak a rúzsi gázvezeték-re, és ha rajtuk áll; bevezetik a telefont is...

Majoros Tiber